

[Drachmann.]

Der er intet, der hedder, at den udenlandske Industri er for dyr eller for billig, for det skifter uafbrudt. Rent videnskabeligt, terminologisk set, er der næsten ikke noget, der hedder en udenlandsk Industris Pris, for det drejer sig om Tilbud, der varierer hvert enkelt Øjeblik, telegrafisk eller pr. Luftmaskine, eller hvilke moderne Midler man nu har, Tilbud, der er afgørende for den industrielle Produktion og navnlig for dens Afsætning. Jeg kan nævne et typisk Eksempel som Bevis herfor, idet jeg skal søge at begrænse mig det mest mulige, et Eksempel, jeg netop har truffet paa i en dansk Fabrik ude i Provinserne i disse Dage. Der var Tale om en bestemt Maskine, der for Resten bliver brugt i Kommunerne udover Landet, og hvis Pris laa eller havde ligget fast nogen Tid paa 3 800 Kr. Den fremstillede ikke i Danmark, men en Fabrik, som desværre paa Grund af Tidernes Modgang havde rig Lejlighed til at se sig om efter nye Afsætningsmuligheder, tog dog denne Fabrikation op. Man kalkulerede Maskinen til 2 800 Kr. og var klar over, at denne Pris oven i Købet efterlod en pæn Fortjeneste. Neppe var man færdig med Kalkulen og kom i Gang med Fabrikationen, før den udenlandske Pris, den Pris, som det ærede Medlem Hr. Clausager tror er noget saa givet og bestemt, gled ned fra 3 800 Kr. til 2 600 uden anden Motivering end den, at der var Fare for, at en dansk Fabrik tog denne Fabrikation op. Den danske Fabrik, der, som sagt, havde set, at der virkelig var en god Forretning, satte sin Pris ned til 2 300 Kr. Dette var endda lønnende. Kort efter var den udenlandske Pris nede paa under 2 000 Kr. Den danske Fabrik satte saa sine paabegyndte Maskiner paa Lager, men saa længe de staa der, vil alene disse Maskiners Eksistens paa Lageret i ufærdig Tilstand ganske sikkert sikre det danske Marked, at den udenlandske Pris ikke gaar over de 2 000 Kr., jeg nævnte, men endda holder sig under. Detté Spring fra 3 800 Kr. til under 2 000 Kr. forklarer vistnok, hvor uendelig kompliceret Forholdet er. Den Dag det siver ud, at de paabegyndte Maskiner er forsvundet fra den danske Fabriks Lager, og at dermed Faren for dansk Konkurrence er forbi, kan man ikke være i Tvivl om, at den udenlandske Pris igen bliver 3 800 Kr. Saa har man naaet den Stabilitet, som det ærede Medlem mente at kunne regne med, men en Stabilitet, som i Virkeligheden er fuldstændig kunstig. Jeg haaber, at dette

Eksempel har vist, hvor uendelig komplicerede disse Forhold er, hvorledes de ligger under helt andre Linier, ogsaa national-økonomisk, og hvorledes den industrielle Produktion gestalter sig — navnlig produktionsmæssigt — og maa gestalte sig i et lille Land som Danmark. Enten vi nu kalder det et lille Industriland eller et dygtigt Industriland, er det dog et Land, som er underkastet de specielle Vilkaar, som Verdensindustrien og Verdenshandelen, som er langt mere inde i Handelen med Industriprodukter end med Landbrugsprodukter, dikterer. Jeg nævner et andet Eksempel, et Moment, jeg ogsaa tidligere har fremdraget fra denne Talerstol, nemlig den uhyre Fare, der for et Land som vort — lille og raastoffattigt, som det er — rummes i den internationale Koncentrationsbevægelse, i Syndikat- og Kartelforhandlinger og alt, hvad dertil hører. Det er ikke sjældent for danske Fabrikker, selv for efter vore Forhold store industrielle danske Virksomheder, at man fra Sammenslutninger af Kolleger — Kolleger i Gaaseøjne — i Udlandet faar Meddelelse om, at hvis den paagældende danske Virksomhed ikke vil opgve en paabegyndt Eksport, som ofte er taget op med store Bekostninger, men ogsaa med virkelig store Ære og Sukces, og som generer den paagældende udenlandske Syndikatkoncentration, vil man paaføre den danske Virksomhed en fuldkommen dødbringende Konkurrence paa det danske Hjemmemarked. Og det ved vi alle kan gøres til Priser, hvortil den danske Produktion simpelt hen bliver slaaet ud. Det er Skyggebævægelse i Udlandet, denne Koncentrationsbevægelse, som sikkert har meget godt paa sin Samvittighed, men sikkert ogsaa mange Skygger, og som jeg nok tror man skal vare sig lidt for at fremstille i alt for bengalsk Belysning i dette Land, hvor Betegnelsen Koncentration efterhaanden er ved at blive et Slagord, taget i den Betydning, at blot man har Koncentration, er alting godt.

Om Koncentrationen skal jeg nu ikke fremsætte principielle Betragtninger udover dette, men blot sige, at overfor hele denne Koncentrationsbevægelse ude omkring, der stadig styrkes, staa vi, fordi vi mangler Raastoffer, uhyre svagt, fordi vi baade skal have Halvfabrikata og Raastoffer udefra og konkurrere i Henseende til de færdige Varers Pris med de store Sammenslutninger, der omfatter alt, baade Raastoffer, Halvfabrikata og færdige Varer. Hele denne Udvikling taarner store Pro-